

Amsterdam, 4 augustus 2026

Geachte leden van de Commissie,

Met dit schrijven dien ik namens stichting Wakker Dier een klacht in tegen vier uitspraken op de homepage van insectenkwekerij Protix, gevestigd in Den Bosch.

De claims van Protix wekken de indruk dat de intensieve insectenhouderij dé oplossing biedt voor een duurzame voedselketen. Als we de website en daarop gedane claims van Protix mogen geloven, zorgt de intensieve insectenhouderij in het algemeen – en die van Protix zelf in het bijzonder – voor het verminderen van voedselverspilling door het vormen van een circulair voedselsysteem. Bovendien zou het kweken van insecten een ultra lage ecologisch voetprint hebben, met lage CO₂-uitstoot en minimaal water- en landgebruik. De zwarte soldatenvlieg zou volgens Protix zelfs helpen bij het beschermen van vitale ecosystemen, het behoud van biodiversiteit en het waarborgen van natuurlijke hulpbronnen.

Wij zijn van mening dat Protix met deze claims een onjuiste voorstelling van zaken geeft en de gemiddelde professionele of zakelijke afnemer, dan wel de gemiddelde consument, daarmee brengt tot het nemen van aankoopbeslissingen die deze anders wellicht niet zou hebben genomen.

Aangezien deze verkeerde voorstelling van zaken in belangrijke mate duurzaamheidsclaims betreft, geldt in deze kwestie naast de Nederlandse Reclame Code (“NRC”) tevens de Code Duurzaamheidsreclame (“CDR”). Artikel 4 van de CDR brengt met zich mee dat de gedane duurzaamheidsclaims aantoonbaar juist dienen te zijn en dat de bewijslast ter zake op de adverteerder rust.

Namens Wakker Dier verzoek ik uw Commissie de bestreden reclame-uitingen te toetsen aan het bepaalde in de Nederlandse Reclame Code en de Code Duurzaamheidsreclame.

Mocht u besluiten deze klacht in een openbare zitting te behandelen, dan worden wij graag uitgenodigd om de klacht mondeling toe te lichten.

Hoogachtend, namens Stichting Wakker Dier,

Anne Hilhorst

Directeur

Stichting Wakker Dier

Protix en haar producten

1. Onze klacht gaat over uitspraken van Protix. Alvorens over te gaan tot het toelichten van onze klacht, geven we in het onderstaande eerst wat achtergrondinformatie over Protix, de intensieve insectenkweek en duurzaamheid. Daarna zal Wakker Dier per uiting toelichten op welke punten Protix volgens haar de Reclame Codes overschrijdt.
2. Onze klacht heeft betrekking op claims van Protix B.V. en de met haar verbonden ondernemingen op de website www.protix.com. Deze website wordt, blijkens de terms of use¹, geëxploiteerd door Protix B.V. “or any of its affiliates”:

“This website (“Website”) is offered to you by Protix B.V. (hereafter: “Protix” or “we”), located at Magistratenlaan 16, 5223 MD ‘s-Hertogenbosch, the Netherlands (“Protix”) or any of its affiliates.”

Protix is een Nederlands bedrijf dat eiwitten en vetten produceert uit de larven van de Zwarte Soldatenvlieg om daarmee huisdier-, vee-, vis- en garnalenvoeding te produceren². Hun locatie in Bergen op Zoom is de grootste insectenkwekerij ter wereld³.

3. De website van Protix (de “Website”) is opgesteld in de Engelse taal. De Website is evenwel (mede) op Nederland gericht, nu deze wordt aangeboden door een in Nederland gevestigde onderneming die haar diensten op de Nederlandse markt aanbiedt. Zoals in diverse rechtelijke uitspraken is overwogen heeft het Nederlandse publiek een goede kennis van de Engelse taal.⁴
4. De producten van Protix zijn gericht op een brede doelgroep. Zo staat onder andere op de homepage: *“Door met ons samen te werken kunnen fabrikanten hun duurzaamheidsdoelstellingen halen, aan de regelgeving voldoen en inspelen op de groeiende vraag naar milieuvriendelijke voeding*⁵.
5. Op diezelfde pagina staat ook dat Protix samen met haar klanten innovatieve insectproducten creëert die “beneficial” zijn voor mensen en de planeet. Zo levert Protix levende larven aan een kippenboer, die vervolgens een eigen merk heeft waarbinnen dit breed wordt uitgemeten: het Oerei⁶.
6. Tenslotte komen Protix producten niet alleen bij zakelijke afnemers terecht, maar ook bij gewone consumenten, zoals voeding voor huisdieren op basis van insecten.

¹ Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/terms-of-use>

² Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/products/>

³ Nieuwsbericht “Koning Willem-Alexander opent de grootste en meest geavanceerde insectenkwekerij ter wereld van Protix” – 11 juni 2019, duurzaam-ondernemen.nl

⁴ Met name in zaken betreffende intellectueel eigendomsrecht, zoals bv Rechtbank Den Haag [uitspraak](#) op 10-07-2024, Zaaknummer: C/09/619806 / HA ZA 21-953, randnummer 6.2.6:

⁵ Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/>

⁶ Website Oerei bekeken op 30 juni 2026: <https://oerei.nl/waarom-zijn-oereieren-zo-duurzaam-17716/>

7. De Website richt zich derhalve tot een breed publiek dat bestaat uit zowel professionele afnemers in de bredere voedselketen als uit consumenten die bijvoorbeeld diervoeding op basis van insecteneiwitten willen aanschaffen. De uitingen zijn specifiek gericht op die (zakelijke) consumenten die op zoek zijn naar een duurzame oplossing of product en daarover bepaalde verwachtingen krijgen door de door Protix gedane uitingen. Het zijn juist deze door de uitingen gewekte verwachtingen die vervolgens niet worden waargemaakt.

Wetenschappelijk onderzoek over insectenkwekerij

8. Het kweken van insecten voor voedingsdoeleinden is de afgelopen vijftien jaar veelvuldig onderwerp geweest van wetenschappelijk onderzoek. Daarbij is met regelmaat en consistentie vastgesteld dat er nog tal van vragen zijn over de duurzaamheid en de daadwerkelijke impact van deze industrie.
9. Een van de belangrijkste kwestie is daarbij de efficiëntie van insecten als omzetters van *echt* afval (dat wil zeggen: organisch materiaal dat geen enkele andere waarde heeft) in kwalitatieve voeding voor mensen en dieren.⁷ Deskundigen van het EU-Platform voor duurzame financiering erkenden in 2021 dat er een “overweldigend gebrek aan kennis over vrijwel elk aspect van de productie” bestaat.⁸ In 2022 stelde een WUR-onderzoeker vast dat het beschikbare onderzoeksmateriaal nog onvoldoende gebundeld en geanalyseerd was om vast te stellen of gekweekte insecten daadwerkelijk een veelbelovende voedselbron vormen met een lagere milieu-impact dan andere nieuwe en conventionele voedselbronnen.⁹ Daarmee sloot hij aan op wat andere onderzoeken ook al hadden laten zien: de milieueffecten – zowel positief als negatief – van grootschalige intensieve insectenhouderij zijn grotendeels onbekend.^{10 11 12}
10. Juist omdat er zo’n “overweldigende gebrek aan kennis” bestaat over vrijwel elk aspect van de productie, klinken de claims over voedselrestverwerking, circulariteit en de vermeende “duurzaamheid” van Protix ons vreemd in de oren. De wetenschap is immers, op zijn zachtst gezegd, kritisch.
11. Het aanvankelijke optimisme over de kansen van insectenkweek en de belofte van een duurzaam alternatief voor eiwitrijk voer, lijkt inmiddels getemperd of

⁷ Smetana e.a., *Sustainable use of Hermetia illucens insect biomass for feed and food: Attributional and consequential life cycle assessment*, *Resources, Conservation and Recycling Volume 144*, May 2019, pg. 285-296

⁸ EU Platform on Sustainable Finance (2021). *Platform on sustainable finance: Technical working group part B - Annex: Full list of technical screening criteria*, p. 22.

⁹ Parodi, A. (2022). *Farmed insects for sustainable food systems*. [internal PhD]. Wageningen University, p.9: “The existing evidence has not yet been consistently synthesized and analyzed to determine if farmed insects are a promising source of food that can provide similar nutrition with lower environmental impact than other novel and conventional food sources”

¹⁰ Verkuijl, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff, “Rethinking insects as alternative protein. Emerging environmental and animal welfare considerations,” *Stockholm Environment Institute*, mei 2026.

¹¹ Å. Berggren, A. Jansson & M. Low, “Approaching Ecological Sustainability in the Emerging Insects-as-Food Industry,” *Trends in Ecology & Evolution* 34(2) (2019), 132–138.

¹² K. W. Lange & Y. Nakamura, “Potential contribution of edible insects to sustainable consumption and production,” *Frontiers in Sustainability* 4 (2023), 1112950

verdwenen. In het recente rapport¹³ van het Stockholm Environment Institute (mei 2026) staat dat de intensieve insectenhouderij in rijke landen vaak minder duurzaam is dan beloofd. De sector

- beschikt niet over recente, alomvattende milieueffectbeoordelingen,
- gebruikt weinig afval als voer en
- vervangt zelden vlees in menselijke voeding.

In plaats daarvan worden insecten vooral ingezet als veevoer voor traditionele veeteelt en aquacultuur, wat de (mogelijke) duurzaamheidswinst beperkt of zelfs geheel opheft.

- Daarnaast geeft het rapport aan dat er risico's voor biodiversiteit en dierenwelzijn bestaan, én dat investeringen in intensieve insectenhouderij ten koste gaan van duurzamere alternatieven. De conclusie van het rapport is dat beleid en investeringen beter gericht kunnen worden op alternatieve eiwitbronnen met wél bewezen transformatiekracht voor een duurzamer voedselsysteem.

De onderbouwing van Protix

- Wat kan Protix hier tegenover stellen? Weinig, zo is onze conclusie. In feite verwijst Protix voor de onderbouwing van haar impact-claims slechts naar één bron. En die bron is niet onafhankelijk, verre van volledig en tegenstrijdig met zichzelf én met de claims van Protix.
- Het betreffende onderzoek is: een Life Cycle Analysis (LCA), uitgevoerd door het German Institute of Food Technologies. Protix verwijst naar dit onderzoek en zegt daarbij ook dat het volledige rapport in te zien is¹⁴. Vervolgens wordt het rapport echter niet gedeeld op de site, maar kan men een “white paper” opvragen door een formulier in te vullen. Een whitepaper is echter niet hetzelfde als het volledige rapport¹⁵.
- Inmiddels zijn de uitkomsten van het onderzoek echter ook gepubliceerd in het Journal of Cleaner Production, waar wij ze konden raadplegen.¹⁶ De LCA waar Protix zich op baseert is op zichzelf uitgevoerd door een betrouwbaar instituut, maar er zijn, zoals al gezegd wel belangrijke kanttekeningen bij te plaatsen. Deze analyse kan daardoor wat ons betreft niet dienen als de vereiste degelijke, onafhankelijke en verifieerbare onderbouwing van Protix' duurzaamheidsclaims. De redenen daarvoor blijken al uit de studie zelf.
- Ten eerste is de studie niet **onafhankelijk**. Van de drie auteurs zijn er twee (Aditya Francis en Sergiy Smetana) verbonden aan het Duitse Instituut voor

¹³ Verkuijl, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff: Rethinking insects as alternative protein. *Emerging environmental and animal welfare considerations*. Stockholm Environment Institute, mei 2026.

¹⁴ “Read the full report to learn more about our LCA data.”- te vinden op <https://protix.com/impact>

¹⁵ “Download the white paper for the key takeaways from the LCA, and get in touch if you'd like to know more about how our insect-based ingredients can lower the environmental footprint of your formulations.” Te vinden op <https://protix.com/discovery-centre/white-paper-life-cycle-assessment-2024>

¹⁶ Aditya Francis, Eric Schmitt & Sergiy Smetana, *Making better Bugs: Improving black soldier fly production for a more sustainable future*, *Journal of Cleaner Production* 521 (2025), 146240.

Levensmiddelentechnologie (DIL), maar de derde, Eric Schmitt, is verbonden aan Protix zelf. Schmitt was van 2015 tot 2025 Director of Research and Development bij Protix en verklaart publiekelijk dat hij sinds 2018 leiding geeft aan het levenscyclusanalyse-werk van Protix.¹⁷ Desondanks bevat de studie een formele verklaring dat de auteurs “geen bekende concurrerende financiële belangen of persoonlijke relaties” hebben “die de in dit artikel gerapporteerde werkzaamheden zouden kunnen hebben beïnvloed”. Dat zien wij anders. De studie vermeldt daarnaast zelf dat deze “primair steunde op door Protix aangeleverde gegevens” en dat afgesproken was dat de “ruwe gegevens vertrouwelijk zouden blijven en niet zouden worden gedeeld”. Het gevolg daarvan is duidelijk: het resultaat kan niet onafhankelijk worden gecontroleerd.

17. Ten tweede **ontbreekt cruciale informatie** in de analyse. De studie vermeldt dat de “exakte voedersamenstelling door Protix als vertrouwelijk wordt beschouwd”. De onderzoekers weten dus niet wat de larven eten terwijl het voer de grootste bijdrage aan de ecologische voetafdruk vormt¹⁸.

De studie is er overigens expliciet over dat de gegevens over de voedingrediënten onvolledig zijn. In de eigen woorden: “*The study relied primarily on data provided by Protix. However, Protix did not possess primary data for the production of individual feed ingredients. Therefore, this study utilized secondary datasets sourced from the ecoinvent and Agri-footprint databases. These datasets represent average market impacts of the feed ingredients, with a preference for Dutch-specific data where available, or European averages otherwise. This constitutes an assumption inherent in the study.*”¹⁹ Ons inziens kan een analyse die niet over de primaire gegevens voor de afzonderlijke voedingrediënten beschikt, geen claim over de ecologische voetafdruk onderbouwen.

18. Ten derde: er is **geen kritische toetsing** gedaan door een panel van belanghebbenden, terwijl dit wel verplicht is voor levenscyclusanalyses. In een verdiepend artikel op de website schrijft Protix dat hun levenscyclusanalyse een ‘peer review’ heeft doorstaan aangezien het artikel gepubliceerd is.²⁰ Dit is een review van het artikel, *niet van de analyse*. Een wetenschappelijk artikel wordt beoordeeld op de methodologie van dat artikel. Het is geen onafhankelijke meting van de bedrijfsvoering van Protix, en het verifieert niet de vergelijkende milieucclaim die aan afnemers / consumenten wordt gedaan. Volgens ISO 14044²¹, de erkende internationale standaard voor levenscyclusanalyse, moet een beoordeling die wordt gebruikt ter onderbouwing van een vergelijkende milieucclaim die bedoeld is om

¹⁷ Eric Schmitt, [openbaar LinkedIn-profiel](#): Director of R&D bij Protix en daarna Strategic Advisor bij Protix vermeldt “I lead the Life Cycle Analysis (LCA) work since 2018”.

¹⁸ Biteau, Bry-Chevalier, Crummet, Loewy, Ryba & St. Jules in het artikel “*Have the environmental benefits of insect farming been overstated? A critical review*”, *Biological Reviews*, **Volume 1: issue 101**, Feb. 2026, pag. 163 – 194.

¹⁹ Aditya Francis, Eric Schmitt & Sergiy Smetana, *Making better Bugs: Improving black soldier fly production for a more sustainable future*, *Journal of Cleaner Production* **521** (2025), 146240.

²⁰ Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/discovery-centre/protix-s-strong-sustainability-data-confirmed-by-peer-review>

²¹ W. Klöpffer, “The critical review of life cycle assessment studies according to ISO 14040 and 14044: Origin, purpose and practical performance”, *The International Journal of Life Cycle Assessment* **17** (2012), 1087-1093.

openbaar te worden gemaakt, een kritische toetsing ondergaan door een panel van belanghebbenden. Een peer review van een tijdschrift is niet zo'n panel, en er wordt nergens gesteld dat een dergelijke panelbeoordeling is uitgevoerd. De LCA van Protix voldoet dus niet aan de ISO eisen.

19. Ten slotte is de studie **inhoudelijk tegenstrijdig**: de studie stelt dat er “een duidelijk milieuvoordeel ten gunste van” de larven van de zwarte soldatenvlieg bestaat ten opzichte van conventionele voedingrediënten. Maar de auteurs concluderen ook – op grond van eigen cijfers berekend volgens de methode Environmental Footprint 3.1 – dat verschillende van die conventionele voedingsingrediënten een *lagere klimaatimpact* hebben dan larvenmeel. De studie kent larvenmeel een klimaatimpact toe van 1,4 kg CO₂-equivalent per kilogram; maar stelt ook dat tarwezemelen, een gangbaar voedingrediënt, uitkomt op 0,46 kg en vismeel, een van de vergelijkingsproducten die Protix in haar reclame noemt, op 1,04 kg. De studie toont derhalve het door Protix geclaimde algemene klimaatvoordeel helemaal niet aan.

De bestreden claims

Claim 1: de claim van een “circulair voedselsysteem”

20. Op de homepage van Protix²² is onder het kopje “Towards a circular food system” het volgende te lezen (voor screenshot zie Bijlage X): *“With the help of our little black soldier fly we can transform this wasteful, linear food system into a circular model of reuse and renewal. Organic waste from the industry becomes feed for insects, and insects, in turn, are used as feed for animals.”*
Vertaald: *“Naar een circulair voedselsysteem. Met behulp van onze kleine Zwarte Soldatenvlieg kunnen we dit verspillende, lineaire voedselsysteem omvormen tot een circulair model van hergebruik en vernieuwing. Organisch afval uit de industrie wordt voer voor insecten, en insecten worden op hun beurt gebruikt als voer voor dieren.”*
21. Met deze claim schrijft Protix haar product het transformeren van een “verspillend” voedselsysteem toe: organisch afval dat anders verloren zou gaan wordt omgezet in voer. De gemiddelde professionele of zakelijke afnemer, dan wel consument, zal hieruit begrijpen dat de insecten van Protix worden gevoerd met echt afval. Daarmee is sprake van een duurzaamheidsclaim in de zin van de CDR. Die claim is misleidend (artikel 3 CDR) en niet aantoonbaar juist (artikel 4 CDR).
22. De premisse van de claim is dat het materiaal dat aan de insecten wordt gevoerd anders wordt verspild. Dat is echter voor een groot deel niet het geval. Voor een milieuclaim van deze aard rust op Protix de last om die premisse te onderbouwen, en dat heeft zij niet gedaan. Sterker: geloofwaardige, onafhankelijke berichtgeving wijst op het tegendeel: de larven van Protix worden grotendeels gevoerd met

²² Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/>

reststromen van goede kwaliteit die ook als diervoeder gebruikt hadden kunnen worden.

23. Hoewel vliegenlarven op veel verschillende soorten voedsel kunnen leven, gebruiken de meeste industriële kwekerijen graan en andere reststromen die anders rechtstreeks naar andere landbouwhuisdieren zouden gaan. Het in randnummer 11 hierboven al vermelde rapport van Stockholm Environment Institute uit mei 2026²³ concludeert expliciet dat commerciële insectenkwekerijen vaak juist geen voedselafval gebruiken, maar hoogwaardige ingrediënten zoals graan of veevoer. De reden: deze hebben een meer constante samenstelling en zorgen voor betere groei van de insecten. Waar wel gebruik wordt gemaakt van “afval”, kunnen de gebruikte producten in de meeste gevallen ook nog gebruikt worden als vee- of huisdierenvoer. Kan dat ook niet meer, dan zijn er nog mogelijkheden in de biogasproductie of voor compostering. Kortom: wat Protix en haar collega-insectenkwekerijen gebruiken is zeker niet altijd afval, in de zin van restproduct dat nergens meer voor kan worden gebruikt. Sterker: Protix concurreert op de markt voor de inkoop van haar grondstoffen ook gewoon met traditionele veevoederbedrijven.
24. In dit verband is het opvallend dat Protix geen openheid geeft over wat zij hun larven te eten geven. Er staat niets over op de website. En zelfs in het onderzoek waarmee zij hun duurzaamheidsclaims onderbouwen hebben zij niet bekend gemaakt aan de onderzoekers wat ze hun larven voeren: “*exact feed formulation is considered as confidential by Protix*”²⁴.
25. Het voeren van reststromen die geschikt zijn voor vee aan insecten, en die insecten vervolgens voeren aan vee, ontsluit geen anderszins onbruikbaar afval. Het voegt alleen maar een schakel toe aan de voedselketen. Zoals het Stockholm Environment Institute²⁵ het verwoordt: het voeren van graan aan insecten en vervolgens aan dieren “voegt nog een trofisch niveau toe”, waardoor de milieu-impact “inherent slechter” is dan wanneer dat materiaal rechtstreeks aan dieren zou worden gevoerd.
26. Het bovengenoemde Stockholm rapport sprak over insectenkwekerijen in het algemeen. Het Financieele Dagblad berichtte in 2026²⁶ evenwel specifiek over wat de larven bij Protix te eten krijgen. Blijkens dit artikel gebruikt Protix naar eigen zeggen reststromen “die vrijkomen bij de productie van zetmeel, glucose, ethanol, friet en bier” en “vaak minder geschikt zijn als veevoer”. Let hierop de nuancering van ‘minder geschikt’. Dit is dus geen afval dat anders verloren zou gaan, maar een voedselbron voor veedieren, zij het ‘minder geschikt’ dan andere mogelijke bronnen. Volgens bronnen uit de voedingssector gesproken door de journalist en opgenomen

²³ Verkuijl, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff: Rethinking insects as alternative protein. *Emerging environmental and animal welfare considerations*. [Stockholm Environment Institute](#), mei 2026.

²⁴ Aditya Francis, Eric Schmitt & Sergiy Smetana, *Making better Bugs: Improving black soldier fly production for a more sustainable future*, [Journal of Cleaner Production](#) 521 (2025), 146240.

²⁵ Verkuijl, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff: Rethinking insects as alternative protein. *Emerging environmental and animal welfare considerations*. [Stockholm Environment Institute](#), mei 2026.

²⁶ Het Financieele Dagblad, 2026, over de insectensector en de grondstoffen van Protix. Via <https://archive.is/26rBm>

in het artikel, nemen bedrijven als Protix exact dezelfde reststromen af als varkenshouders en rundveehouders. Slechts ongeveer 5% van de resten uit bierbrouwerijen en frietfabrieken zijn zo vervuild dat ze wel door insecten worden gegeten, maar niet door varkens of koeien.²⁷

27. De mogelijkheid dat vliegenlarven theoretisch gezien een rol zouden *kunnen* spelen in een vermindering van voedselverspilling, maakt niet dat als vaststaand feit kan worden verkondigd dat Protix een verspillend, lineair voedselsysteem tot een circulair model transformeert. Zeker niet als Protix zelf vaak gebruik maakt van reststromen die ook aan varkens of koeien gevoerd kunnen worden.
28. Protix heeft dan ook niet aangetoond dat haar larven daadwerkelijk afval te eten krijgen. Hierdoor is de claim dat zij “dit verspillende, lineaire voedselsysteem transformeert” misleidend in de zin van artikel 3 CDR. Tevens is de claim, nu deze berust op een premisse die door het beschikbare bewijs wordt weersproken, niet aantoonbaar juist zoals artikel 4 CDR vereist.

Claim 2 – “uiterst geringe ecologische voetafdruk”

29. Vervolgens is op de homepage²⁸ van Protix de volgende claim te lezen (voor screenshot zie Bijlage X): “*Sustainable food system. The production of insect solutions has an ultra-low environmental footprint compared to traditional solutions, with minimal CO2 emissions, land and water usage, and significant reduction of food waste.*”
Vertaald: *Duurzaam voedselsysteem. De productie van oplossingen op basis van insecten heeft een uiterst geringe ecologische voetafdruk in vergelijking met traditionele oplossingen, met minimale CO₂-uitstoot, minimaal land- en waterverbruik en een aanzienlijke vermindering van voedselverspilling.*²⁹
30. Deze claim stelt dat de intensieve insectenhoudery en producten die daaruit voortkomen leiden tot een duurzaam voedselsysteem. Daarmee is Claim 2 een duurzaamheidsclaim in de zin van de CDR. Meer specifiek betreft het een milieuclaim, omdat de geclaimde duurzaamheid ziet op de ecologische “footprint” van insectproducten; de gemiddelde professionele afnemer / consument zal op basis hiervan menen dat de aanbevolen insect producten of de wijze waarop deze worden geproduceerd milieuvriendelijker zijn dan de producten waarvoor deze producten als vervanging dienen.
31. Claim 2 is verder absoluut van aard doordat er geen ruimte voor uitzonderingen of nuancering wordt gelaten. De gemiddelde professionele afnemer / consument zal de claim begrijpen als de mededeling dat insectenproducten in algemene zin en over de gehele linie beter presteren dan welk “traditioneel” product dan ook. Juist

²⁷Het Financieel Dagblad, 2026, over de insectensector en de grondstoffen van Protix, onder het kopje “extra schakel”. Via <https://archive.is/26rBm>

²⁸ Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/>

²⁹ Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/>

voor een dergelijke algemene vergelijkende milieucclaim is een deugdelijke, controleerbare en representatieve onderbouwing vereist.

Claim 2: strijdig met artikel 7 CDR

32. In dit verband moet allereerst worden opgemerkt dat niet duidelijk wordt gemaakt wat de “insect producten” precies zijn; waarvoor ze worden gebruikt, op welke wijze, etc. Voor de genoemde “traditionele producten” waarmee wordt vergeleken geldt hetzelfde: ook daarvoor geldt dat op geen enkele wijze wordt gespecificeerd om wat voor producten het precies gaat, waarvoor ze worden gebruikt, op welke wijze, etc.
33. Volgens (de toelichting bij) artikel 7 CDR moet het bij een vergelijking als deze gaan om objectief vergelijkbare producten waarbij op objectieve wijze één of meer wezenlijke, relevante, controleerbare en representatieve kenmerken van deze producten met elkaar worden vergeleken. Welnu: in Claim 2 ontbreken de kenmerken op basis waarvan de CO₂ uitstoot en het land- en watergebruik van de producten met elkaar worden vergeleken. Niet duidelijk is welk uitgangspunt is genomen voor de berekening, wat de gehanteerde rekenmethode is en wat hierin wel en niet is meegewogen. Hierdoor is het voor de gemiddelde afnemer / consument niet duidelijk waarop de vergelijking is gebaseerd en welke waarde daaraan moet worden toegekend. Datzelfde geldt voor de in Claim 2 opgenomen “aanzienlijke vermindering van voedselverspilling”, nader toegelicht bij Claim 1.

Claim 2: misleidend (artikel 3 CDR)

34. Claim 2 is ook misleidend. Protix noemt hier uitsluitend (mogelijk) gunstige indicatoren voor insectenkwekerijen in het algemeen, zonder de negatieve indicatoren te benoemen. En door dit hier prominent op haar website te plaatsen wekt zij de onterechte indruk dat deze indicatoren ook op haar productieproces en op haar product van toepassing zijn. De afnemer/ consument krijgt hierdoor de indruk dat kiezen voor insectenproducten per definitie altijd een milieuvriendelijke keuze is en leidt tot een uiterst geringe ecologische voetafdruk, terwijl de beschikbare informatie laat zien dat deze conclusie in zijn algemeenheid helemaal niet kan worden getrokken. Laat staan dat deze op het product van Protix van toepassing zou zijn.
35. Uit een onafhankelijke levenscyclusanalyse uit 2023³⁰ bleek dat de voetafdruk van meel gemaakt van de larven van de zwarte soldatenvlieg op de meeste milieu-indicatoren *hoger* is dan die van sojameel (een van de voedingsmiddelen waar Protix zich regelmatig mee vergelijkt) en *niet lager*. De analyse kwam uit op 12,9 tot 30,2 kg CO₂-equivalent per kilogram eiwit voor de zwarte soldatenvlieg, tegenover 2,23 kg voor sojameel en 7,98 kg voor vismeel. Voor dezelfde hoeveelheid eiwit stoot larvenmeel dus ongeveer 5,7 tot 13,5 keer zoveel CO₂-equivalent uit als sojameel, en 1,6 tot 3,8 keer zoveel als vismeel. Het al vaker genoemde onderzoek van het

³⁰ UK Government / Defra, Life Cycle Assessment of UK Insect Protein Production Processes for Pig and Poultry Feed, [project SCF0235](#), 2023/24.

Stockholm Environment Institute³¹ komt tot hetzelfde beeld: het plaatst gekweekte larven op een mediaan van ongeveer 13,5 kg CO₂-equivalent per kilogram eiwit, tegenover 0,9 tot 2,2 kg voor sojameel en 0,2 tot 9,3 kg voor vismeel.

36. Eenzelfde beeld verschijnt voor het geclaimde “minimale land- en waterverbruik”. Een systematische review³² van larvenmeel in aquacultuurvoer stelde vast dat larvenmeel wat landgebruik betreft weliswaar beter presteerde dan sojameel (een ‘traditionele oplossing’), maar een substantieel hogere impact had op watergebruik (evenals op de opwarming van de aarde, het energieverbruik, verzuring en eutrofiëring). Bovendien was landgebruik bij larvenmeel hoger dan bij vismeel – één van de andere traditionele oplossingen waar Protix zich graag mee vergelijkt.
37. Bovendien blijkt uit recent onderzoek uit 2026³³ dat de milieuvoordelen van de intensieve insectenhouderij naar alle waarschijnlijkheid zijn overdreven. Zo bleken de meeste onderzoeken te zijn uitgevoerd op kleine schaal, waardoor ze mogelijk geen nauwkeurig beeld geven van de werkelijke, industriële omstandigheden.

Claim 2: niet aangetoond (artikel 4 CDR)

38. Specifiek voor Protix valt het volgende op: op dezelfde homepage verwijst Protix naar de hierboven genoemde levenscyclusanalyse³⁴ als onderbouwing van haar uitspraken over de duurzaamheid van haar producten. Opvallend genoeg spreken de resultaten van die analyse echter een deel van de uitspraken van Protix direct tegen zoals toegelicht bij randnummer 19. De studie toont het door Protix geclaimde algemene klimaatvoordeel van larvenmeel ten opzichte van ‘traditionele oplossingen’ zeker niet in alle gevallen aan.³⁵ Voor het overige gelden tegen de studie de bezwaren die in het bovenstaande al werden genoemd.
39. Op de punten van CO₂, land en water waarop Protix zich beroept, biedt het beschikbare wetenschappelijke onderzoek derhalve geen steun voor de claim van een “uiterst geringe voetafdruk”. De claim is derhalve (in ieder geval: vooralsnog) niet aangetoond door Protix, zoals vereist door artikel 4 CDR.

³¹ Verkuijl, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff: Rethinking insects as alternative protein. *Emerging environmental and animal welfare considerations*. [Stockholm Environment Institute](#), mei 2026.

³² Hung Quang Tran, Hien Van Doan & Vlastimil Stejskal, *Environmental consequences of using insect meal as an ingredient in aquafeeds: A systematic view*, [Reviews in Aquaculture](#) 14(1) (2022), 237-251.

³³ Biteau, Bry-Chevalier, Crummet, Loewy, Ryba & St. Jules in het artikel “[Have the environmental benefits of insect farming been overstated? A critical review](#), in *Biological Reviews*”, Volume 1: issue 101, Feb. 2026, pag. 163 – 194.

³⁴ Aditya Francis, Eric Schmitt & Sergiy Smetana, *Making better Bugs: Improving black soldier fly production for a more sustainable future*, [Journal of Cleaner Production](#) 521 (2025), 146240.

³⁵ Aditya Francis, Eric Schmitt & Sergiy Smetana, *Making better Bugs: Improving black soldier fly production for a more sustainable future*, [Journal of Cleaner Production](#) 521 (2025), 146240.

Claim 3 – elke dag een positieve impact

40. Verderop op de homepage van Protix is de volgende claim te lezen (voor screenshot zie Bijlage X): *“A positive impact every day. Our insect solutions for feed, food, and farming use less land and water and emit less CO2 than conventional options such as poultry meal, fishmeal, and soy.”*
 Vertaald: *“Elke dag een positieve impact. Onze insectproducten voor diervoeder, voedsel en landbouw gebruiken minder land en water en stoten minder CO2 uit dan conventionele opties zoals pluimveemeel, vismeel en soja.”*

41. Deze claim is vergelijkbaar met claim 2. Het daar in algemene zin gestelde over strijdigheid met de artikelen 3, 4 en 7 van de CDR dient dan ook als hier herhaald en ingelast te worden beschouwd.

Het belangrijkste verschil met claim 2 is dat, waar het daarin nog in algemene zin over “insect solutions” ging, de claim hier specifiek wordt uitgesproken met betrekking tot de producten van Protix. Er is expliciet sprake van “onze insectproducten” die “minder land en water [gebruiken] en [...] minder CO2 uit[stoten] dan conventionele opties zoals pluimveemeel, vismeel en soja”. Aldus wordt verwezen naar *alle* producten die door Protix worden aangeboden. De concrete producten van Protix worden vergeleken met algemene conventionele alternatieven. Het woord “zoals” maakt dat deze conventionele alternatieven slechts voorbeelden zijn; alle producten van Protix worden vergeleken met een veelheid aan mogelijke traditionele alternatieven. Dat maakt op zichzelf al dat de vergelijking geen stand kan houden; het is voor de gemiddelde afnemer / consument ook hier geenszins duidelijk welke producten en welke kenmerken daarvan nu precies met elkaar worden vergeleken (CDR artikel 7).

42. Claim 3 is daarnaast eveneens absoluut van aard, omdat de claim geen enkele beperking of nuance aanbrengt ten aanzien van de omstandigheden waaronder de geclaimde positieve impact zou bestaan. De zinsnede ‘*elke dag een positieve impact*’ wekt de indruk dat de insectproducten van Protix als zodanig structureel een positieve bijdrage leveren aan de wereld.
43. Claim 3 is ook misleidend. Deze claim wekt bij de consument de indruk dat kiezen voor de insectproducten van Protix per definitie een milieuvriendelijke(re) keuze is ten opzichte van “conventionele” producten. Protix kiest ervoor om specifiek te vergelijken met pluimveemeel, vismeel en soja. Zoals uiteengezet bij Claim 2 (randnummer 35) ondersteunt het onafhankelijke bewijs deze uitspraak niet voor vismeel en soja. Zowel het Britse onderzoek uit 2023 als het Stockholm Environment Institute in 2026 stellen vast dat insectenmeel per kilogram eiwit meer CO2-equivalent uitstoot dan het sojameel en vismeel waarmee Claim 3 zich vergelijkt.^{36 37}

³⁶ UK Government / Defra, *Life Cycle Assessment of UK Insect Protein Production Processes for Pig and Poultry Feed*, [project SCF0235](#) (Ricardo-AEA Ltd), 2023/24.

³⁷ Verkuil, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff: Rethinking insects as alternative protein. *Emerging environmental and animal welfare considerations*. [Stockholm Environment Institute](#), mei 2026.

44. In hetzelfde tekstblokje verwijst Protix naar hun onderbouwing voor hun claim (claim 3); de levenscyclusanalyse van Francis, Schmitt en Smetana.³⁸ Deze kan niet dienen als de vereiste degelijke, onafhankelijke en verifieerbare onderbouwing, en wel om redenen die wij in randnummer 13 tot en met 19 uiteen hebben gezet.
45. Specifiek over vismeel is het interessant om te vermelden dat zelfs uit deze levenscyclusanalyse van Protix zelf blijkt dat de klimaat impact van vismeel lager is dan die van larvenmeel, zie randnummer 19.
46. Door te verwijzen naar data op grond waarvan de impact van Protix zou worden gemeten, wordt de indruk gewekt dat Claim 3 door dit onderzoek onderbouwd is en zelfs wetenschappelijk bewezen. Daardoor zal de gemiddelde consument niet twijfelen aan de betrouwbaarheid van Claim 3.
47. Een duurzaamheidsclaim zoals Claim 3 dient echter gebaseerd te zijn op degelijke, onafhankelijke, verifieerbare en algemeen erkende bewijzen. Om ervoor te zorgen dat de duurzaamheidsclaims worden gestaafd, dient Protix vanaf het moment dat de beweringen worden gedaan over de bewijzen te beschikken die nodig zijn om de beweringen te ondersteunen, of ervoor te zorgen dat deze op verzoek kunnen worden verkregen en kunnen worden overgelegd indien de duurzaamheidsclaims worden betwist.

Wij wijzen in dit verband ook op de Richtsnoeren voor de tenuitvoerlegging/toepassing van richtlijn 2005/29/eg³⁹ betreffende oneerlijke handelspraktijken waarin deze bewijslast is verwoord. Uitgangspunt daarbij is dat consumenten op milieueclaims van handelaren moeten kunnen vertrouwen. Dit impliceert dat geen ruimte bestaat om absolute milieueclaims waarvan de juistheid niet kan worden gegarandeerd toelaatbaar te achten. Een absolute milieueclaim is hetzij gegarandeerd juist en om die reden toelaatbaar, hetzij ontoelaatbaar. Zelfs als de informatie feitelijk correct is, dient de claim een waarheidsgetrouwe en nauwkeurige weergave te zijn van de omvang van het milieuvoordeel, en geen te rooskleurig beeld te geven van het behaalde voordeel.

48. Een beroep op de levenscyclusanalyse van Francis, Schmitt en Smetana⁴⁰ is in dit verband duidelijk ontoereikend om op zichzelf als onderbouwing van de absolute milieueclaim van Protix te dienen in de zin van artikel 4 CDR. Het moge duidelijk zijn

³⁸ Aditya Francis, Eric Schmitt & Sergiy Smetana, *Making better Bugs: Improving black soldier fly production for a more sustainable future*, Journal of Cleaner Production 521 (2025), 146240.

³⁹ Richtsnoeren: In artikel 12 van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken wordt verduidelijkt dat elke bewering (inclusief milieueclaims) gebaseerd moet zijn op bewijzen die door de relevante bevoegde instanties kunnen worden geverifieerd. Handelaren moeten milieueclaims met passende bewijzen kunnen staven. Bijgevolg moeten beweringen gebaseerd zijn op degelijke, onafhankelijke, verifieerbare en algemeen erkende bewijzen waarbij rekening wordt gehouden met geactualiseerde wetenschappelijke bevindingen en methoden

⁴⁰ Aditya Francis, Eric Schmitt & Sergiy Smetana, *Making better Bugs: Improving black soldier fly production for a more sustainable future*, Journal of Cleaner Production 521 (2025), 146240.

dat i) de juistheid van Claim 3 door Protix niet kan worden gegarandeerd en ii) Claim 3 geen waarheidsgetrouwe, laat staan nauwkeurige weergave van de omvang van het behaalde milieuvoordeel weergeeft. Immers: of er sprake is van een milieuvoordeel ten opzichte van vismeel en soja is maar zeer de vraag.

Aanvullend bij Claims 2 en 3: het product is een grondstof voor milieubelastende industriën

49. De impact van Claims 2 en 3 en de misleidende aard van die claims mag niet worden onderschat: deze claims helpen een onvolledig en deels onjuist beeld van de “duurzame insectenhouderij” in stand te houden. Ze maken dat er op grond van de vermeende duurzaamheid van insectenproducten een keuze zal worden gemaakt voor die producten, terwijl een echt duurzame keuze ligt bij alternatieve eiwitbronnen waarvan de kracht reeds is bewezen.
50. De insectenproducten van Protix zorgen niet dat er een duurzaam voedselsysteem ontstaat, *zelfs niet indien ze een lagere footprint zouden hebben dan een ander product dat wordt gebruikt in de veehouderij* (wat op zichzelf ook al niet is aangetoond). De wetenschappelijke literatuur benadrukt dat de grootste milieuvoordelen alleen ontstaan wanneer insecten vlees vervangen. In één onderzoek is dit omschreven als een “*crucial prerequisite*”.⁴¹ De producten van Protix, die worden verkocht als diervoeder en niet als vervanging van vlees, voldoen niet aan die voorwaarde.
51. Zoals Protix zelf zegt: hun insecten worden gekweekt om vervolgens gegeten te worden door dieren⁴². Een aanzienlijk deel van de gekweekte insecten wordt gebruikt als input voor de conventionele veeteelt en aquacultuur.⁴³ De publiekelijk bekende afnemers van Protix zijn kanalen voor diervoeder en huisdiervoeding, zoals Albert Heijn (garnalen⁴⁴), Coppens Diervoeding (varkens⁴⁵), Yora (huisdieren⁴⁶) en Oerei (kippen⁴⁷). De vee-, vis-, en garnalenhoudereien behoren tot de grootste veroorzakers van broeikasuitstoot⁴⁸, veranderingen in landgebruik en biodiversiteitsverlies.^{49 50 51}. Een product dat aan die industrieën wordt geleverd, kan daarom niet worden gepresenteerd als duurzaam of positieve impact.

⁴¹ U. Javourez, L. Tiruta-Barna, M. Pizzol & L. Hamelin, “Environmental mitigation potential of waste-to-nutrition pathways,” *Nature Sustainability* 8 (2025), 385–395.

⁴² “Organic waste from the industry becomes feed for insects, and insects, in turn, are used as feed for animals.” – Website Protix bekeken op 30 juni 2026: <https://protix.com/>

⁴³ Verkuijl, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff: Rethinking insects as alternative protein. *Emerging environmental and animal welfare considerations*. Stockholm Environment Institute, mei 2026.

⁴⁴ Albert Heijn neemt voer voor kweekgarnalen af – website Protix

⁴⁵ Case: Coppens Diervoeding and Protix – website Protix

⁴⁶ Case: Yora and Protix – website Protix

⁴⁷ Case: OEREi and Protix – website Protix

⁴⁸ J. Poore & T. Nemecek, *Reducing food’s environmental impacts through producers and consumers*, *Science* 360 (2018), 987–992.

⁴⁹ Food System Impacts on Biodiversity Loss, the new Chatham House report, supported by the UN Environment Programme (UNEP) and Compassion in World Farming 2021.

⁵⁰ Wong, A., Frommel, A.Y., Sumaila, U.R. et al. A traits-based approach to assess aquaculture’s contributions to food, climate change, and biodiversity goals. *npj Ocean Sustain* 3, 30 (2024).

⁵¹ Cheap Shrimp, High costs; Foodrise and AWO, 2026

52. Uitspraken over duurzaamheid van producten die direct bijdragen aan het instandhouden van de intensieve garnalen- en viskwekerij en veehouderij moeten zorgvuldig worden beoordeeld. Deze industrieën hebben een enorme negatieve impact op onze wereld. Insecten gebruiken als veevoer verandert daarop zichzelf weinig aan: het kan hooguit de milieubelasting van een onderdeel van de productieketen verminderen. De totale milieuwinst hangt af van wat de insecten te eten krijgen en de mate waarin conventionele veevoergrondstoffen daadwerkelijk worden vervangen en welke dat zijn. Daarom is het belangrijk om de potentiële voordelen van intensieve insectenhouderij nooit los te presenteren van de bredere context waarin zij een aantal van de meest vervuilende industrieën ter wereld juist versterkt en legitimeert.

Claim 4 – minder land en watergebruik en behoud van biodiversiteit

53. Op de homepage van Protix onder het kopje 'Positive impact' is als volgt te lezen (zie screenshot in Bijlage X): "Data shows that every kilogram of product from our plant significantly reduces CO2 emissions, conserve water and minimises land use. This helps to protect vital ecosystems, preserve biodiversity and safeguard natural resources.
Vertaald: *"Uit de data blijkt dat elke kilogram product uit onze fabriek de CO₂-uitstoot aanzienlijk vermindert, water bespaart en het landgebruik tot een minimum beperkt. Dit draagt bij aan de bescherming van vitale ecosystemen, het behoud van de biodiversiteit en het behoud van natuurlijke hulpbronnen."*⁵²
54. Deze uiting zal door de afnemer / consument worden opgevat als een claim dat de producten van Protix door de geclaimde besparingen zelfs bijdragen aan de bescherming van vitale ecosystemen, het behoud van biodiversiteit en het behoud van natuurlijke hulpbronnen (Claim 4).
55. Dat is een verstrekkende duurzaamheidsclaim, terwijl de onderbouwing daarvan geen stand kan houden. Eerder hebben we aangetoond dat insectenproducten niet altijd minder water of land gebruiken of CO₂ uitstoten dan soja of vismeel. Maar zelfs indien zou worden aangenomen dat de producten van Protix onder bepaalde omstandigheden leiden tot een lagere CO₂-uitstoot, een lager watergebruik én een beperkter landgebruik dan het "traditionele" product dat het product van Protix "vervangt", volgt daaruit nog niet dat zij bijdragen aan de bescherming van vitale ecosystemen en het behoud van biodiversiteit.
56. Het is op z'n minst gezegd onvolledig om het doel van de insectenkweek van Protix niet mee te nemen bij dergelijke uitspraken. Op hun homepage benoemt Protix direct waar hun insectenkweek voor dient, namelijk om andere dieren te voeden: "Organic waste from the industry becomes feed for insects, and insects, in turn, are used as feed for animals."⁵³ Een deel van de insecten gaan naar huisdiervoeding maar de andere belangrijke markten zijn de intensieve veehouderij,

⁵²Protix, "impact van 2023"-cijfers: <https://protix.com/impact> (geraadpleegd 2026).

⁵³ <https://protix.com/>

viskwekerij en garnalenkwekerij. Drie productiesystemen^{54, 55, 56} waarvan algemeen bekend is dat zij enorme negatieve gevolgen hebben voor biodiversiteit en ecosystemen. Een product dat aan die industrieën wordt geleverd, kan op grond daarvan niet worden gepresenteerd als beschermend voor vitale ecosystemen en de biodiversiteit.

57. Er is daarnaast echter nog een verdergaand en directer probleem met deze claim. Wetenschappers hebben meerdere malen aangegeven dat grootschalige insectenkweek een aantal risico's heeft voor wild levende insecten, de biodiversiteit en ecosystemen. Recent onafhankelijk onderzoek⁵⁷ beoordeelt de intensieve insectenhoudery als een bron van biodiversiteitsrisico. Het onderzoek stelt vast dat intensieve insectenhoudery "ecologische risico's kan opleveren door onbedoelde ontsnapping", waarbij ontsnapte insecten "kunnen concurreren met bestuivers, ziekten kunnen verspreiden of gewassen kunnen schaden". Een studie uit 2026 in de *Journal of Applied Ecology* waarschuwt dat gekweekte insecten inheemse dieren kunnen verdringen en lokale voedselwebben blijvend kunnen veranderen, en noemt dit risico een mondiale beleidsprioriteit.⁵⁸ Recent onderzoek rekent de zwarte soldatenvlieg, de soort die Protix kweekt, tot de gekweekte insecten met aanzienlijk risico op biologische invasie in West Europa.⁵⁹ De claim dat intensieve insectenhoudery de biodiversiteit beschermt is daarmee niet slechts onvoldoende onderbouwd; het staat haaks op de onafhankelijke wetenschappelijke beoordeling van deze activiteit.
58. Voor Claim 4 ontbreekt de juiste context, de claim is niet onderbouwd, kan door de gemiddelde afnemer / consument niet worden geverifieerd en presenteert uitsluitend vermeende positieve effecten van de producten van Protix zonder dat de relevante (mogelijke) negatieve effecten worden vermeld. De gemiddelde afnemer / consument kan hierdoor een besluit over een transactie nemen dat hij anders niet had genomen; indien hij producten wenst aan te schaffen vanuit de wens vitale ecosystemen, de biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen te beschermen, dan moet immers wel duidelijk zijn dat i) bewijs voor claims daarover ontbreekt en ii) de producten van Protix worden gebruikt in industrieën die juist schade (kunnen) toebrengen aan vitale ecosystemen en biodiversiteit. Claim 4 is daarom in strijd met in ieder geval de artikelen 3.1 en 4 CDR.

⁵⁴ Food System Impacts on Biodiversity Loss, the new Chatham House report, supported by the UN Environment Programme (UNEP) and Compassion in World Farming 2021.

⁵⁵ Wong, A., Frommel, A.Y., Sumaila, U.R. et al. A traits-based approach to assess aquaculture's contributions to food, climate change, and biodiversity goals. *npj Ocean Sustain* **3**, 30 (2024).

⁵⁶ Cheap Shrimp, High costs; Foodrise and AWO, 2026

⁵⁷ Verkuijl, Garzón, Shawoo, Scherer & Le Goff: Rethinking insects as alternative protein. *Emerging environmental and animal welfare considerations*. Stockholm Environment Institute, mei 2026.

⁵⁸ E. Manfrini, F. Courchamp, B. Leroy & Å. Berggren, *Preventing the next invasion: lessons from aquaculture for the safe expansion of insect farming*, *Journal of Applied Ecology* (2026).

⁵⁹ E. Manfrini, F. Courchamp, P. Maquart, Q. Lamboley & B. Leroy, *Predicting the biological invasion risks of the most farmed insect for food and feed*, bioRxiv preprint (2025, nog niet peer-reviewed).

Conclusie

59. De vier hierboven besproken claims zijn elk duurzaamheidsclaims, en meer in het bijzonder milieucclaims, in de zin van de CDR. Zowel afzonderlijk als in onderlinge samenhang presenteren zij de insectproducten van Protix als duurzaam, circulair, als milieuvriendelijker dan de conventionele producten die zij beogen te vervangen, en als bevorderlijk voor ecosystemen en biodiversiteit.
60. Geen van deze claims voldoet aan de eisen van de CDR. Claim 1 presenteert het bedrijfsmodel als circulair en afvalgevoed, terwijl de feitelijke inputs van Protix reststromen van voederkwaliteit zijn die al als diervoeder worden gebruikt (artikelen 3 en 4 CDR). Claims 2 en 3 zijn vergelijkende milieucclaims die voor de gemiddelde consument niet controleerbaar zijn (artikel 7 CDR) en misleidend zijn (artikel 3 CDR), omdat het onafhankelijke bewijs vaststelt dat insectenmeel per kilogram eiwit een hogere milieu-impact heeft dan het sojameel en vismeel waarmee het wordt vergeleken. Claim 4 presenteert de producten als beschermend voor ecosystemen en biodiversiteit, terwijl de producten worden ingezet als input voor zeer belastende veeteelt en aquacultuur (artikelen 3.1 en 4 CDR).
61. Door alle vier loopt een rode draad. Protix doet verstrekkende milieucclaims waarvoor zij ofwel geen onderbouwing geeft, ofwel zich beroept op één enkele levenscyclusanalyse die niet onafhankelijk is. De analyse
- Is mede geschreven door een medewerker van Protix en tot stand gekomen met hetzelfde instituut waaraan Protix haar impactcijfers toeschrijft,
 - Is gebaseerd op door Protix aangeleverde gegevens,
 - Houdt de voedersamenstelling en de ruwe gegevens vertrouwelijk.
62. Doordat deze claims de professionele afnemer / gemiddelde consument een wezenlijk onjuist beeld geven van de milieu-impact van de producten van Protix, kan die consument een besluit over een transactie nemen dat hij anders niet had genomen. Klager verzoekt de Reclame Code Commissie dan ook te oordelen dat de bestreden claims in strijd zijn met de artikelen 3, 4 en 7 CDR, en Protix aan te bevelen deze niet langer te gebruiken.

Bijlage

Claim 1

[Careers](#)
[Contact](#)

[Our mission](#)
[Insect solutions](#)
[What we do](#)
[Benefits](#)
[Our impact](#)
[Markets](#)
[How we do it](#)
SMALL FLY, BIG IMPACT

Towards a circular food system

Our current food system is broken. It depletes precious resources while one-third of all human food goes to waste.

With the help of our little black soldier fly we can transform this wasteful, linear food system into a circular model of reuse and renewal. Organic waste from the industry becomes feed for insects, and insects, in turn, are used as feed for animals.

This circular food production mirrors nature's circle of life.

From a linear food chain

Claim 2

Sustainable food system

The production of insect solutions has an ultra-low environmental footprint compared to traditional solutions, with minimal CO2 emissions, land and water usage, and significant reduction of food waste.

Claim 3

A positive impact every day

Our insect solutions for feed, food and farming use less land and water and emit less CO₂ than conventional options such as poultry meal, fish meal and soy.

Claim 4

[Insect solutions](#) [What we do](#) [Benefits](#) [Our impact](#) [Markets](#) [How we do it](#)

A positive impact every day

Our insect solutions for feed, food and farming use less land and water and emit less CO₂ than conventional options such as poultry meal, fish meal and soy.

We measure our impact with the help of [the German Institute of Food Technologies](#). Data shows that every kilogram of product from our plant significantly reduces CO₂ emissions, conserves water, and minimizes land use. This helps protect vital ecosystems, preserve biodiversity, and safeguard natural resources.